

Eierstrategier og retningslinjer for samhandling

mellom

kommunale foretak og basisorganisasjonen i

Bodø kommune

Vedtatt 9.mai 2018 PS 18/53

Innholdsfortegnelse

1	Bakgrunn	3
2	Kommunalt foretak (KF) – organisasjonsmodell, roller, ansvar og myndighet	5
2.1	Foretaksmodellen	5
2.2	Rolleavklaring	6
2.2.1	Styret	6
2.2.2	Bystyret	7
2.2.3	Daglig leder	8
2.2.4	Rådmannen	9
3	Overordnede rammebetingelser	11
3.1	Regnskapsprinsipper	11
3.2	Vedtekter og eierstrategi	12
3.2.1	Bodø kommunes generelle eierstrategier ovenfor kommunale foretak	12
3.2.2	Eierstrategier for Stormen Konserthus Bodø KF	13
3.2.3	Eierstrategier for Bodø Spektrum KF	14
3.2.4	Eierstrategier for Bodø Havn KF	16
4	Årshjulsaktiviteter	17
4.1	Budsjett og økonomiplan	17
4.2	Budsjettrapportering	18
4.3	Årsregnskap og årsberetning	18
4.4	Styringsbrev	18
4.5	Eiermøter	18
4.6	Rapportering til offentlige myndigheter	19
4.7	Godtgjørelse	19
4.8	Ny felles arbeidsgiverpolitikk	19
4.9	Lønnspolitikk	20
4.10	Hovedavtalen (HA) og Hovedtariffavtalen (HTA)	20
4.11	Lovbestemte utvalg og funksjoner	20
5	Omdømme og profilering	21
6	Administrative støttefunksjoner/fellestjenester	22
6.1	Regnskap og lønn	22
6.2	IKT	22
6.3	Innkjøp	22
6.4	Dokumenthåndtering	22

6.5	Telefoni.....	23
6.6	Personaltjenester	23
7	Forholdet til kommunens øvrige administrasjon	23
7.1	Kontaktperson for foretakene.....	23
7.2	Ledermøter	23
7.3	Tjenestekjøp fra basisorganisasjon	23

1 Bakgrunn

Utarbeidelsen av eierstrategier og retningslinjer for samhandling er et ledd i en profesjonalisering av Bodø kommunenes eierstyring av de kommunale foretakene. Dokumentet skal bidra til å klargjøre hvordan kommunen (basisorganisasjonen) og foretakene skal ha samhandle. Likeså avklare roller, ansvar og myndighet for foretakenes styrende organ samt den administrative og politiske ledelsen i kommunen. Dokumentet vil også spesifisere generelle retningslinjer for samhandlingen mellom foretakene og den kommunale organisasjonen.

Bodø kommune har tre kommunale foretak (KF):

Bodø Havn KF

Bodø Spektrum KF

Stormen konserthus Bodø KF

Lovverk og vedtekter gir kommunale foretak stor grad av selvstendighet og fristilling ifht. øvrig kommuneorganisasjon; daglig leder av foretaket står ansvarlig overfor foretakets styre. Foretakets styre rapporterer til bystyret. Et kommunalt foretak samhandler i mange sammenhenger nært med kommunens basisorganisasjon/administrasjon. Årsaken til den løpende og nære samhandlingen skyldes i første rekke bl.a. følgende:

- Kommunale foretak er en del av kommunen som juridisk enhet og er således en del av ”kommunefamilien”
- Kommunale foretak skal drives i samsvar med kommunens økonomiplan samt vedtak og retningslinjer fastsatt av bystyret, jfr. kommunelovens § 67.
- Foretakene har ofte en utførerrolle hvor kommunens basisorganisasjon har en bestillerfunksjon - kommunale foretak leverer kommunale tjenester.

Flere kommunale foretak gjør det nødvendig å strukturere samhandlingen mellom foretakene og basisorganisasjonen gjennom et sett av felles retningslinjer. Dette for å sikre forutsigbarhet og klarhet i ansvarsforhold, kommunikasjon og oppgaveløsning. Ikke minst er det viktig at basisorganisasjonen har en enhetlig oppfatning i saker som berører kommunale foretak og at foretakene blir gjenstand for likebehandling der det er naturlig. Retningslinjene vil i særlig grad knytte seg til årshjulsaktiviteter og administrative fellesfunksjoner, men også øvrige områder vil bli inkludert.

Retningslinjene for samhandling må balansere den selvstendige rollen et kommunalt foretak har i henhold til eksisterende lovverk sett i forhold til behovet for forutsigbar og standardisert samhandling i løpende oppgaveløsning. Samtidig må retningslinjene være så klare at de i minst mulig grad blir gjenstand for tolkning og ulik forståelse. Det er et mål at retningslinjene skal være et redskap som både de kommunale foretakene og kommunens basisorganisasjon ser nytten av å ha.

De kommunale foretakene er innbyrdes forskjellige. Etableringstidspunkt, intern organisering, virksomhetsområde, markedsposisjon m.m. varierer. Dette innebærer at retningslinjene ikke alltid vil være passende for et foretak. Fravik fra retningslinjene skal imidlertid alltid skje etter forutgående vurdering og dialog mellom aktuelt foretak og basisorganisasjonen. "Eierstrategier og retningslinjer for samhandling mellom kommunale foretak og basisorganisasjonen i Bodø kommune" gjelder i tillegg til lovverk, forskrifter, vedtekter og eierstrategi for det enkelte foretak.

2 Kommunalt foretak (KF) – organisasjonsmodell, roller, ansvar og myndighet

2.1 Foretaksmodellen

Kommunesektoren forestår oppgaveløsning og tjenesteyting innenfor et bredt spekter av fagområder. Det vil av den grunn være hensiktsmessig å kunne tilpasse organiseringen av kommunal virksomhet i henhold til dens karakter og formål. Lov av 29. januar 1999 nr. 5 om endringer i kommuneloven m.m. (kommunalt og fylkeskommunalt foretak) åpnet opp for at kommunesektoren kan organisere deler av virksomheten innenfor rammen av et kommunalt foretak (KF). Kommunelovens kapittel 11 inneholder bestemmelser om kommunalt og fylkeskommunalt foretak.

Kommunale foretak (KF) er en del av kommunen som rettssubjekt. Dette innebærer at bystyret er direkte overordnet foretaket og dets virksomhet. Foretaket er underlagt bystyrets budsjettmyndighet. Styret er således bundet av bystyrets budsjettvedtak. De kommunale budsjettene setter rammene for foretakets virksomhet. Bystyret behandler videre foretakets budsjett, økonomiplan, årsberetning og årsregnskap.

Bodø kommune er videre fullt ut ansvarlig for foretakets forpliktelser. Kommunale foretak kan følgelig ikke slås konkurs. Dersom foretakets virksomhet avvikles eller overføres til en annen organisasjonsenhet vil kommunen fortsette å hefte for forpliktelser som foretaket har pådratt kommunen. Foretak kan inngå avtaler på vegne av kommunen men er ikke part i avtalene selv. De kommunale foretakene kan heller ikke være part i rettsaker eller i forhold knyttet til offentlige myndigheter.

I forarbeidene til kommunelovens kapittel 11 legges det opp til at kommunale foretak (KF) skal ha en forholdsvis selvstendig rolle innenfor kommunen. Organisasjonsmodellen er i utgangspunktet tiltenkt kommunens mer forretningspregede virksomhet. Gjennom bestemmelsene i kommunelovens kapittel 11 søker lovgiver å legge til rette for en organisasjonsstruktur som ivaretar ønsket om kommunal styring og kontroll samtidig som foretakenes ledelse gis et nødvendig forretningsmessig handlingsrom. Ledelsen i kommunale foretak har et større handlingsrom enn ledelsen i tradisjonelle kommunale organisasjonsenheter som etater og virksomheter.

2.2 Rolleavklaring

Styret i et kommunalt foretak er direkte underordnet bystyret. Daglig leder er igjen direkte underordnet styret. I forarbeidene til lov om endringer i kommuneloven anses en klar rolle- og ansvarsfordelingen mellom bystyret, rådmannen, styret og daglig leder for å være en helt sentral forutsetning for å kunne etablere kommunalt foretak (KF) som en velfungerende organisasjonsmodell. Formålsparagrafen bør følgelig angi klare rammer for foretakets virksomhet. Dette for å unngå tvil om kompetanseforholdet mellom styret og andre kommunale organer. En presist angitt ytre ramme for foretakets virksomhet vil kunne forhindre tvil knyttet til hvilket organ i den kommunale organisasjonen som har ansvar og myndighet i enkeltsaker. I det følgende blir det redegjort for partenes myndighet og ansvar med den hensikt å tydeliggjøre partenes roller.

2.2.1 Styret

Kommunale foretak (KF) skal ledes av et styre og en daglig leder, jf. kommunelovens § 64. Både styret og daglig leder er obligatoriske organer. Styrets ledelsesansvar gjelder ikke bare den rent forretningsmessige siden av virksomheten, men generelt forvaltningen av de verdier kommunen har overført til foretaket. Styrets ledelsesansvar er både en rett og en plikt. Styret kan ikke overføre beslutningsmyndighet i visse saker til bystyret med mindre saken er av en slik karakter at den etter lov, vedtekter eller instruks hører under bystyrets myndighetsområde.

Kommunelovens § 67 angir styrets myndighet. Styret har myndighet til å treffe avgjørelser i alle saker som gjelder foretaket og dets virksomhet. Styret skal også påse at virksomheten drives i samsvar med foretakets formål, vedtekter, kommunens økonomiplan og årsbudsjett samt andre vedtak eller retningslinjer fastsatt av bystyret.

Styret har videre myndighet til å opprette og nedlegge stillinger og treffe avgjørelser i personalsaker. Bystyret delegerer slik myndighet med hjemmel i kommunelovens § 24 nr 1. Denne myndighet kan følgelig ikke legges til rådmannen med mindre det fastsettes i vedtektene at styret ikke skal ha denne myndigheten.

Styret representerer foretaket utad og inngår avtaler på kommunens vegne innenfor foretakets formål, jf § 73. Representasjonsretten følger direkte av loven og kan ikke fratras styret gjennom vedtekter eller instruks. Bystyret kan imidlertid instruere styret om utøvelsen av representasjonsretten. Bestemmelsen begrenser ikke ordførerens representasjonsrett etter kommunelovens § 9 nr 3 annet punktum, som også omfatter foretakene. Representasjonsretten må i utgangspunktet utøves av styremedlemmene i fellesskap. Dette vil i praksis innebære at samtlige styremedlemmer må skrive under på avtaler som styret inngår på vegne av foretaket. Styret har imidlertid adgang til å legge representasjonsretten til et enkeltstående styremedlem, flere styremedlemmer i fellesskap eller til daglig leder. Bystyret kan innskrenke styrets myndighet til å delegere representasjonsretten gjennom vedtektene.

Kommunelovens § 65 fastsetter at styret skal bestå av minst tre medlemmer. Loven fastsetter ingen øvre grense for antallet styremedlemmer. Bystyret velger selv styret samt styrets leder og nestleder. Bystyrets valgmyndighet kan ikke delegeres. Et flertall av de ansatte ved foretaket kan kreve at inntil en femtedel av styrets medlemmer og varamedlemmer velges blant de ansatte. Valgperioden for styremedlemmene er to år med mindre annet er fastsatt i vedtektene. Valgperioden kan ikke settes lengre enn fire år, dvs. kommunevalgperioden. Loven begrenser ikke gjenvalg av styremedlemmer. Bystyret kan når som helst foreta nyvalg av de medlemmer som er valgt av bystyret.

Daglig leder kan ikke være medlem av styret, jf § 65. Styret skal i henhold til lovens § 67 nr. 3 føre tilsyn med daglig leders ledelse av virksomheten. Styret plikter å iverksette tiltak hvis det er forhold som tyder på at det er svikt i daglig leders ledelse av virksomheten. Styrets tilsynsoppgave overfor daglig leder vil kunne undergraves hvis daglig leder selv er medlem av styret.

Den 1. januar 2010 trådte det i kraft nye valgbarhetsbegrensninger i kommunelovens § 65 nr. 2. Den inntatte bestemmelsen medfører at rådmannen og rådmannens stedfortreder utelukkes fra valg til styret i kommunale foretak. I forarbeidene til lovendringen grunngis bestemmelsen ut ifra behovet for å styrke rådmannens kontroll med foretak etablert med hjemmel i kommunelovens kapittel 11. Med rådmannens stedfortreder siktes det til de personer som har fullmakt til å beslutte utsatt iverksettelse etter lovens § 72 nr. 1 annet punktum.

Det vil si personer som trer inn i rådmannens fullmakter i rådmannens fravær, samt personer som har disse fullmaktene i forhold til bestemte kommunale foretak som faller innenfor vedkommendes ansvarsområde. Rådmannen kan imidlertid være styremedlem i foretak som inngår i et rettssubjekt som vedkommende ikke innehar rollen som rådmann.

Kommunelovens § 68 fastsetter forretningsorden for styremøtene i kommunale foretak (KF). Lovens kapittel 6 om saksbehandlingsregler i folkevalgte organer gjelder ikke for foretakene, jf § 29 nr. 4.

Bestemmelsene i §§ 36 og 38a kommer imidlertid til anvendelse. Valg av styre skjer etter reglene om forholdsvalg og avtalevalg i lovens §§ 36 og 38, jf § 35 nr. 4.

I følge kommunelovens § 68 skal styrets møter holdes for lukkede dører dersom ikke kommunestyret har bestemt noe annet i vedtektene. Dersom styrets møter holdes for åpne dører, skal dørene likevel lukkes dersom styret skal behandle opplysninger som er underlagt lovbestemt taushetsplikt. § 31 nr. 3 gjelder tilsvarende.

Bystyret vedtok i desember 2015 ti overordnede prinsipper for eierstyring. I prinsipp åtte heter det at «Styresammensetning skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets egenart. Dvs styrets sammensetning må avstemmes i forhold til virksomhetens strategiske og forretningsmessige karakter. Det er viktig at styret er bredt sammensatt og innehar kunnskap som vil være viktig innenfor foretakets ansvarsområde. God kjennskap til offentlig forvaltning og politikkutøvelse er også viktig i alle selskaper.

2.2.2 Bystyret

Bodø bystyre er direkte overordnet styret i et kommunalt foretak og utgjør således foretakets generalforsamling. Bystyret kan på ulike måter innskrenke styrets myndighet. Bestemmelsene i lovens kapittel 11 tilsier at innskrenkninger i styrets normalkompetanse som følger av loven og foretakets formål må angis positivt. Bystyret kan i henhold til lovens § 69 innskrenke styrets myndighet ved å ta inn bestemmelser i vedtektene om at visse vedtak må godkjennes av bystyret. Uten en slik godkjenning av styrets vedtak vil ikke vedtaket være bindende for kommunen. Bestemmelsen gir bystyret anledning til å føre en noe nærmere kontroll med visse typer av saker. Bystyret kan også innskrenke styrets myndighet gjennom generelle og individuelle instruksjer. Styret har ansvaret for å påse at slike instruksjer følges opp i forhold til daglig leder.

Bodø bystyre forutsetter at foretakenes økonomiske disposisjoner holdes innenfor de budsjetttrammer som foretaket er direkte eller indirekte underlagt. Bystyret vil dermed påvirke styrets beslutningskompetanse ved å vedta foretakenes budsjetttrammer og budsjettfullmakter i kommunens budsjett. Styrets myndighet begrenses videre av kommunens økonomiplan ved at styret ikke kan foreta økonomiske disposisjoner som endrer vesentlige elementer i økonomiplanen. Styret kan heller ikke inngå kontrakter som vil påføre kommunen utgifter i et tidsrom utover økonomiplanens gjeldende planperiode, jf § 44 nr 2. Det er Bodø bystyre som har beslutningsmyndighet i slike saker.

2.2.3 Daglig leder

Kommunale foretak (KF) skal ha en daglig leder som ansettes av styret, jf § 70. Det kan vedtektsfestes at ansettelsesmyndigheten legges til bystyret eller formannskapet. Ansettelsesmyndigheten kan ikke overlates til andre enn de ovennevnte organ.

Daglig leder er direkte underordnet styret og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret gir. Styret har et leder-og tilsynsansvar overfor daglig leder, jf § 67 nr. 3. Bestemmelsen bør ses i sammenheng med lovens § 72 nr. 1 som tilsier at rådmannen ikke har instruksjons- eller omgjørelsesmyndighet overfor daglig leder innenfor styrets myndighetsområde.

I et kommunalt foretak er det daglig leder som innenfor rammen av § 71 har den administrative myndigheten. Daglig leders overordnede er foretakets styre.

Daglig leders myndighet følger av kommunelovens § 71. Daglig leder forestår den daglige ledelse av foretaket. Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter foretakets forhold er av uvanlig art eller av stor betydning. Hvilke saker som er av uvanlig art eller stor betydning vil bl.a. avhenge av foretakets formål og størrelse samt virksomhetens art. I følge forarbeidene til loven vil en disposisjon som isolert sett ikke er av stor betydning, likevel kunne falle utenfor daglig leders myndighetsområde dersom den er så langt på siden av foretakets kjernevirksomhet at den må karakteriseres som uvanlig. Når det skal vurderes hvorvidt en sak er av stor betydning er det ikke bare økonomiske kriterier som vil være aktuelle. Spørsmål som potensielt kan være politisk kontroversielle vil normalt høre inn under styrets myndighetsområde.

Beslutningsmyndighet i saker av uvanlig art eller stor betydning kan imidlertid delegeres til daglig leder i enkelttilfeller. En slik delegasjon skal kun foreligge i særskilte saker. I følge forarbeidene til loven er det ikke anledning til å delegere til daglig leder en generell myndighet til å avgjøre saker av uvanlig art eller stor betydning. Det forutsettes således at saken er kjent for styret på forhånd og at daglig leder får særskilt fullmakt til å avgjøre den.

Daglig leder har også beslutningsmyndighet i saker av uvanlig art eller stor betydning dersom styrets beslutning ikke kan avventes uten vesentlig ulempe for foretaket eller kommunen som helhet. Hvorvidt dette vilkåret er oppfylt vil i følge forarbeidene til loven avhenge av en konkret vurdering av bl.a. hvilke konsekvenser det vil kunne få for foretaket/kommunen dersom beslutningen utsettes til styret kan treffe en avgjørelse selv. I uttrykket "vesentlig" ligger det at ulempen eller faren for at en ulempe skal oppstå må være av ekstraordinær karakter for at vilkåret skal være oppfylt. Styret skal varsles så snart som mulig når daglig leder har fattet en beslutning etter delegasjon eller på selvstendig grunnlag i tråd med § 71 nr. 3 annet punktum.

Daglig leder skal sikre at det utøves en tilfredsstillende internkontroll i foretaket. Daglig leders ansvar for foretakets virksomhet er langt på vei analogt med rådmannens ansvar for administrasjonens virksomhet. Daglig leder skal påse at foretaket drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner samt at foretaket er gjenstand for betryggende kontroll.

Kommunelovens § 71 nr. 2 pålegger daglig leder et særskilt ansvar i forhold til å sørge for at foretakets bokføring er i samsvar med lov og forskrifter og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte. Daglig leder har ansvaret for den interne administrative kontroll med foretakets virksomhet, herunder ansvar for å etablere rutiner som sikrer at regnskapene gir tilstrekkelig informasjon om forvaltningen av midlene, at rutiner for inn- og utbetalinger er betryggende mv. Styret har et overordnet ansvar for å påse at slike rutiner er etablert.

Daglig leder representerer foretaket utad i saker som faller innenfor daglig leders myndighet etter § 71, jf § 73 nr 3. Daglig leder har dermed myndighet til å representere foretaket utad innenfor den daglige ledelse. Daglig leder har ikke uten særskilt fullmakt myndighet til å representere foretaket i saker som er av uvanlig art eller stor betydning. Styret kan imidlertid med hjemmel i § 73 nr 2 første punktum gi slik fullmakt i enkeltsaker.

Bystyret kan bestemme at ledere av kommunale foretak skal ansettes på åremål. Åremålsperioden skal være på minst seks år, jf koml. § 24 andre ledd.

2.2.4 Rådmannen

Kommunelovens § 72 angir foretakets forhold til kommunens øvrige administrasjon. I det følgende vil det redegjøres for bestemmelsene som inngår i § 72 samt eventuelle merknader til paragrafen som framkommer i forarbeidene til lovens kapittel 11.

§ 72. Forholdet til kommunens eller fylkeskommunens øvrige administrasjon

1. Administrasjonssjefen har innenfor styrets myndighetsområde ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor foretakets daglige leder. Administrasjonssjefen kan likevel instruere foretakets ledelse om at iverksettelsen av en sak skal utsettes til kommunestyret eller fylkestinget har behandlet saken.

2. Før styret treffer vedtak i sak som skal behandles av kommunestyret eller fylkestinget, skal administrasjonssjefen være gitt anledning til å uttale seg om saken. Administrasjonssjefens uttalelse skal legges frem for styret ved dets behandling av saken.

Nr. 1 første punktum fastslår at rådmannen ikke har instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor foretakets daglige leder innenfor styrets myndighetsområde. I følge forarbeidene til lovens kapittel 11 innebærer denne bestemmelsen et unntak fra rådmannens myndighet etter kommunelovens § 23 nr. 1. Rådmannen er i henhold til § 23 nr. 1 den øverste leder for den samlede kommunale administrasjon, med de unntak som følger av lov, og innenfor de rammer bystyret fastsetter. Rådmannen kan heller ikke delegere myndighet til daglig leder på en måte som vil gi grunnlag for instruksjons- eller omgjøringsmyndighet.

Nr. 1 annet punktum vil igjen utgjøre et unntak fra nr. 1 første punktum. Bestemmelsen gir rådmannen myndighet til å instruere foretakets ledelse om at iverksettelsen av en sak skal utsettes til bystyret har behandlet saken.

Bestemmelsen må ses i sammenheng med nr. 1 første punktum som fastslår at det er kun bystyret som har instruksjons- og omgjørelsesmyndighet i forhold til styrets vedtak. Er rådmannen av den oppfatning at en sak er av en slik karakter at den bør forelegges bystyret, vil et vedtak om utsatt iverksettelse kunne være et første skritt for å muliggjøre en politisk behandling. Bystyrets omgjørelsesmyndighet vil i praksis kunne være avkortet dersom et vedtak allerede er iverksatt.

Rådmannen har i henhold til nr. 1 annet punktum en generell adgang til å forelegge for bystyret vedtak fattet av foretakets ledelse. Kommuneloven setter således ingen begrensninger for hvilke vedtak/saker som rådmannen kan fremme for bystyret. Det vil følgelig være opp til rådmannens skjønn i forhold til når rådmannen ønsker å benytte seg av myndigheten til å utsette iverksettelsen av et vedtak i tråd med nr. 1 annet punktum. Når rådmannen har truffet et vedtak om utsatt iverksettelse kan ikke vedtaket effektueres før bystyret har behandlet saken og eventuelt gitt sin tilslutning til saken.

Rådmannen har som i den øvrige kommunale forvaltningen møte- og talerett i foretakets styre, jf § 23 nr 3. Ordføreren har likeledes møte- og talerett i styret etter § 9 nr 4. I henhold til lovens § 68 nr 8 har styret adgang til å fatte vedtak i saker som ikke er oppført på sakslisten dersom det er fulltallig. Vedtak om å ta opp slik sak til behandling må fattes enstemmig. Rådmannen skal imidlertid varsles før saken behandles av styret. Til grunn for denne bestemmelsen ligger behovet for å ivareta rådmannens adgang til å kreve utsatt iverksettelse av et vedtak, jf § 72.

Bestemmelsene i nr. 2 regulerer rådmannens myndighet ved bystyrets behandling av saker som angår foretaket. Dette kan være saker som skal godkjennes av bystyret etter lovens § 69 eller saker som skal forelegges bystyret i tråd med instruks eller særskilt lovbestemmelse. Før foretakets styre behandler en slik sak skal den forelegges rådmannen slik at vedkommende får anledning til å uttale seg om saken. Foretakets daglige ledelse har et ansvar for å påse at sakene som forelegges styret og folkevalgte organer er forsvarlig utredet. Dersom rådmannen velger å gi en uttalelse skal denne legges frem for styret ved dets behandling av saken. Rådmannen vil således kunne gi styret informasjon om sitt syn på saken slik at styret også kan ta dette med i sin vurdering.

Rådmannen vil ved en krisesituasjon få utvidet sitt myndighetsområde overfor foretakets daglige ledelse, jf vedtatte planer og retningslinjer for krisehåndtering i Bodø kommune. Rådmannen kan bl.a. disponere foretakets personell og utstyr og vil således ha en instruksjonsmyndighet overfor foretakets daglige ledelse.

Rådmannen har som øverste leder av den samlede kommunale administrasjonen et overordnet ansvar for de ulike bestillerenhetene i Bodø kommune. Rådmannen har således et overordnet ansvar for å påse at bestillerenhetene har kompetanse til å utarbeide funksjonelle bestillinger og kapasitet til å følge dem opp. Rådmannen har videre et ansvar for å påse at det utarbeides retningslinjer og avtaler som skaper forutsigbarhet i samhandlingen mellom bestiller- og utførerene. En kontinuerlig profesjonalisering av bestillerenhetene vil bidra til å sikre at kommunen mottar tjenesteleveranser av høy kvalitet til konkurransedyktige priser.

Rådmannen har videre et ansvar for å legge til rette for politisk styring av de kommunale foretakene, herunder utrede og fremme saker som angir prinsipper for kommunens eierstyring samt strategier for kommunens eierskap. Rådmannen skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet og at vedtakene blir iverksatt, jf kommunelovens § 23 andre ledd.

Rådmannen må bygge opp administrativ kapasitet for å styrke rollen som fasilitator for den politiske styringen av foretakene. Rådmannen har imidlertid ikke en formell rolle knyttet til eierstyringen av foretakene. Bodø bystyre har et overordnet ansvar for å forvalte verdier som er lagt til foretakene på vegne av kommunens innbyggere. Eierstyring av foretakene utøves følgelig utelukkende av Bodø bystyre med mindre bystyret har delegert slik myndighet i henhold til gjeldende lover og forskrifter. Det vil således være misvisende å omtale rådmannen som eier av foretakene. Rådmannen skal ivareta sin rolle overfor foretakene i tråd med bestemmelsene i kommunelovens § 72. Styret og den daglige ledelsen i foretakene har et selvstendig ansvar for å legge til rette for at rådmannen kan ivareta dette ansvaret på en effektiv måte.

De kommunale foretakene har en rekke kontaktpunkter opp mot ulike avdelinger i kommunen og derigjennom også rådmannen som øverste leder av den samlede kommunale administrasjonen. For å sikre en adekvat informasjonsutveksling mellom den øverste administrative ledelsen i kommunen og ledelsen i foretakene, skal rådmannen ha minimum to årlig kontaktmøte med hvert av foretakene.

Foretakene skal oversende sakslister, saksdokumenter og protokoller fra styremøtene til rådmannen. Sakslister og saksdokumenter skal oversendes rådmannen uten ugrunnet opphold og senest 6 dager i forkant av styremøtene.

3 Overordnede rammebetingelser

Behovet for retningslinjer for samhandling mellom kommunale foretak og basisorganisasjonen springer i første instans ut av overordnede rammebetingelser som eksisterende lovverk, forskrift og vedtekter for det enkelte foretak.

Kommunelovens kapittel 11 regulerer særskilt kommunalt foretak som organisasjonsform. Det finnes også forskrifter som regulerer kommunale foretak spesielt (økonomiorrådet). Dessuten vil kommunale foretak på lik linje med andre selskaper og organisasjoner måtte forholde seg til en rekke andre lover og forskrifter på ulike saksområder, eks. arbeidsmiljøloven, forvaltningsloven m.fl.

3.1 Regnskapsprinsipper

Med hjemmel i Kommunelovens §46 nr. 8, §48 nr. 6 og §75 er det gitt egen "Forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak". Forskriften er fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet 24.08.06 med hjemmel i kommuneloven. Forskriftens §3 legger som hovedregel til grunn at foretakets særbudsjett skal utformes i tråd med reglene i forskrift 15. desember 2000 nr. 1423 om årsbudsjett (for kommuner og fylkeskommuner).

I særbudsjettforskriftens § 6 og § 19 er imidlertid tatt inn bestemmelser om at foretak som driver næringsvirksomhet skal utforme særbudsjett og særregnskap for driften målt etter regnskapsloven, med oppstilling av resultatregnskapet etter regnskapslovens prinsipper. I tillegg skal det utarbeides oversikt over foretakets investeringer og hvordan disse er finansiert. Disse reglene skal legges til grunn når virksomheten utøves i et marked, og formålet er å tilføre eieren en økonomisk gevinst ved drift av virksomheten.

Dette regnes da som næringsvirksomhet. I forarbeidene til kapittel 11 i KommuneLoven ble det lagt til grunn at dette skal være aktiviteter som er egnet til å gi overskudd. Ved vurdering av begrepet næringsvirksomhet må det vurderes i hvilken grad virksomheten opererer i et marked som medfører reell økonomisk risiko eller ikke. I tvilstilfeller bør spørsmål om hvorvidt et foretak driver næringsvirksomhet eller ikke forelegges departementet. *Alle kommunale foretak i Bodø kommune drives etter KommuneLoven.*

3.2 Vedtekter og eierstrategi

Bystyret oppretter (og nedlegger) foretakene. For hvert enkelt foretak må bystyret selv fastsette vedtekter. Vedtektene skal inneholde foretakets formål. Formålet angir den ytre rammen for den kompetansen bystyret har lagt til foretaket og er dermed bestemmende for den virksomhet foretaket skal drive. KommuneLovens bestemmelser om vedtekter (§63) angir minimumskravene til vedtektenes innhold. Bestemmelsen er ikke til hinder for at vedtektene også kan regulere andre forhold.

Kommunen skal ha en eierstrategi for det enkelte foretak. Eierstrategien utformes av eier, men i dialog med foretakets styrende organer. Eierstrategien skal uttrykke eiers hensikt med foretaket, uttrykt gjennom tydelige strategier og overordnede målsettinger som eier har for selskapet. Selskapets styre og administrasjon skal legge opp virksomhets- og forretningsstrategien innenfor eierstrategien som ytre ramme. Sammenhengen mellom de ulike begrepene og styringsdokumentene kan således illustreres slik:

Vedtekter (eies av Bystyret): KommuneLovens kapittel 11 omhandler bestemmelser for kommunale foretak. § 63 angir minimumskravene til vedtektene. De fleste selskaper velger å ha en kort og konsis formålsparagraf som heller utdypes i form av egne spesifikke eierstrategier.

Eierstrategi (eies av Bystyret): Kommunens/eiers rammer og retningslinjer for eierskapet til selskapet. Hva vil eier med sitt eierskap, hva skal selskapet drive med, hva slags formål har selskapet. Eierstrategien bør gi klare langsiktige mål for foretakene. En god eierstrategi stiller klare krav til selskapet men gir også tydelighet ift hvilke rettigheter og forutsetninger selskapet skal operere under.

Strategiplan (eies av Foretaksstyrene): Strategiplaner utarbeides av foretakenes øverste ledelse og oppnevnte styrer med bakgrunn i rammer og retningslinjer fra eier og de mål som fastsettes av kommunestyret for selskapet. Strategiplanen danner en tydelig retning og mål innenfor en gitt tidsperiode som også danner grunnlag for selskapskontroll og evaluering.

3.2.1 Bodø kommunes generelle eierstrategier ovenfor kommunale foretak

Bodø kommune skal:

- Være en aktiv, forutsigbar og langsiktig eier av kommunale foretak
  - Foretakene skal ha klare mål og operasjonelle strategier
  - Kommunen og foretakene skal legge til rette for åpenhet, forventningsavklaring og dialog spesielt med hensyn til beslutningsprosesser

- Eierstyring utøves gjennom Bystyret og foretakenes oppnevnte styre
- Opplæringstiltak skal gjennomføres for bystyrerepresentanter med hensyn til foretaksform og organisering
- Stille tydelige og klare krav til foretakenes tjenesteproduksjon (gjennom oppnevnte styre)
  - Det ønskes foretak med fokus på nyskaping og som utvikler tjenesteproduksjonen
  - Foretakene skal aktivt søke og identifisere og implementere tiltak som kan effektivisere og gjøre tjenesteproduksjonen billigere
  - Mål, strategier og tjenesteproduksjonen skal støtte opp om kommunens strategiske samfunnsplan samt store samfunnsutviklingsprosjekter
- Stille krav til foretakenes økonomistyring og personalpolitikk
  - Foretakenes økonomistyring skal være knyttet til mål - og resultatoppnåelse med dertil rapportering og harmonisering
  - Foretakenes virksomhet skal medføre lav risiko for bykassen
  - Foretakenes lønnsutvikling skal være harmonisert og i tråd med den generelle lønnsutviklingen i kommunen
  - Foretakene skal regelmessig utføre arbeidsmiljøundersøkelser herunder kartlegge medarbeidertilfredshet
  - Foretakene skal ha betryggende internkontroll og ha klare prosedyrebeskrivelser. Kommunens retningslinjer skal følges for internkontroll og HMS arbeid
  - Alle avtaler om lønns- og arbeidsforhold, ansattes rettigheter og tillitsvalgts ordning vedtatt av Bodø kommune gjelder også for de kommunale foretakene.
- Stille krav til foretakene om å integrere samfunnsansvaret i forretningsdriften
  - Kommunes etiske retningslinjer gjelder også for foretakene
  - Foretakene skal sette seg mål med hensyn til klima og miljøtiltak
  - Brukerne av tjenestene skal være i fokus
- Være en profesjonell eier
  - Foretakene skal sikres tilfredsstillende rammevilkår
  - Oppnevning av styremedlemmer skal gjøres ut fra krav til kompetanseprofil
  - Styresammensettingen skal tilpasses foretakenes situasjon, virksomhet og behov
  - Det skal gis grunnleggende opplæring i styrearbeid til alle medlemmer/varaer av styrene
  - Det skal finnes klare retningslinjer for foretakenes anvendelse av administrative støttefunksjoner og fellestjenester

3.2.2 Eierstrategier for Stormen Koserthus Bodø KF

1. Stormen Koserthus Bodø KF (Stormen KF) skal legge Bodø kommunes overordnede kulturstrategi og politikk til grunn for alt sitt arbeid

- Overordnede rammer er til enhver tid gjeldende «Kulturstrategi» vedtatt av bystyret
- Stormen KF skal delta i nettverk og prosjekter som bygger opp om foretakets formål og sentrale mål i kommunens samfunnsplan og kulturpolitikk, samt som bidrar til erfaringsutveksling og økt kunnskap.
- Stormen KF har ansvaret for forvaltning og drift og kulturbyggene tilknyttet Stormen kulturkvartal. Ansvaret skal forvaltes i tett dialog med UE-avdelingen i

Bodø kommune med det formål å nyttiggjøre kompetanse og felles ressurser der dette er mulig.

- 2. Stormen KF skal være en møteplass, smeltedigel og formidlingsarena som løfter frem lokal kunst og kulturproduksjon, samtidig som det er en arena for presentasjon av stjerner i verdensklasse**
  - Foretaket skal fremme interesse for musikk og scenekunst i regionen og landsdelen, med utgangspunkt å være en drivkraft for å videreutvikle det lokale kulturlivet.
  - Foretaket skal drive egenproduksjon og formidle kunst og kultur på en aktuell, variert og inspirerende måte. Stormen KF skal befeste posisjonen som regionens ledende kulturinstitusjon gjennom et attraktivt tjenestetilbud som utvikles i tråd med endringer i brukermønstre og teknologisk utvikling.
  - Foretaket skal sikre utvikling av lokale band og musikkutøvere, og skape et miljø for både profesjonelle og ikkeprofesjonelle aktører.
- 3. Stormen KF skal videreutvikles som en attraktiv møteplass for kommunens innbyggere**
  - Stormen KF skal være en møteplass for alle grupper gjennom et attraktivt tjenestetilbud, sentral plassering, tilgjengelighet og lav terskel for bruk av tjenestetilbudet. Konserthuset skal således være en møteplass på tvers av samfunnsgrupper og samfunnslag
  - Stormen KF og Bodø kommune inngår særskilt avtale om bruk og årlig økonomisk tilskudd. Dette inkluderer også avtale om kommunens egen bruk for kommunale arrangement for eksempel ideelle kultur - eller skolearrangement
- 4. Stormen KF skal ved større utviklingsprosjekter (over 3 mill kr) innhente særskilt godkjenning (egen sak) i form av vedtak hos bystyret**
  - Ved oppstart av større utviklingsprosjekter skal det avholdes møte med kommunens administrasjon (fagmiljø) for å avklare grensesnitt, ansvar, roller og eventuell samarbeidsform
- 5. Stormen KF skal integrere samfunnsansvar i tjenesteproduksjonen. Foretaket skal blant annet ha en klar miljøprofil**
  - Foretaket skal utøve samfunnsansvar bl.a. gjennom å iverksette tiltak som bidrar til at kommunen oppfyller målsettinger og forpliktelser innen klima- og miljøpolitikken

3.2.3 Eierstrategier for Bodø Spektrum KF

- 1. Bodø kommunes politikk og strategier innen idrett og fysisk aktivitet skal legges til grunn for Bodø Spektrum KF sitt arbeid**
  - Overordnede rammer er til enhver tid gjeldende «Plan for idrett og friluftsliv» samt «Kommunedelplan for kultur» med mere
  - Bodø Spektrum KF skal bidra til at flest mulig i Bodø gis anledning til å utøve, delta i og oppleve idrett og fysisk aktivitet. Personer med nedsatt funksjonsevne, lite aktive grupper og barn og ungdom er spesielt viktige målgrupper.
- 2. Bodø Spektrum KF skal være en profesjonell driver, tilrettelegger og utleier i et av landets ledende arenaer innenfor idrett og kultur**

- Med profesjonell menes at foretaket skal ha faglig kunnskap og praktiske ferdigheter, samt verdier og holdninger. Nøkkelord er problemløser, god kommunikator, ta beslutninger, takle uro og stress, fleksibel og god tilpasningsevne, kritisk tenkning og kjenne sine begrensinger.
- Profesjonaliteten gjenspeiles hvordan foretaket driver, forvalter, vedlikeholder og utvikler kommunens bade- og svømmeanlegg og andre idrettsanlegg, tilrettelegger for aktiviteten innenfor foretakets formål samt utleie av lokalene.
- Ledende, kan måles i kvalitet, antall besøk, antall arrangementer, tilgjengelighet, størrelse, først, pris, utvikling og kundetilfredshet.
- Det utvidede kulturbegrepet skal gjenspeiles i foretakets virksomhet og aktiviteter

3. Bodø Spektrum KF skal være Bodø kommunes foretrukne samarbeidspartner når det gjelder drift av større idrettsanlegg

- Bodø Spektrum KF skal drive anleggene slik at det er en trygg arena med fornøyde brukere
- Bodø Spektrum skal driftes med gode kvalitetsstandarder, tydelige servicemål og en miljøprofil tilpasset Bodø kommunes til enhver tid gjeldende plan for klima og miljø
- Bodø Spektrum KF skal samarbeide tett med kommunen innenfor området forvaltning, drift, vedlikehold og energieffektivisering samt utnytte synergier og stordriftsfordeler
- Foretaket skal drive idrettsanlegget slik at det er en møteplass for alle grupper gjennom en attraktivt arena, tilgjengelighet og lav terskel for bruk av tilbudet. Bodø Spektrum skal således være en møteplass på tvers av samfunnsgrupper og samfunnslag
- Forutsigbare rammebetingelser skal legge grunnlag for muligheten til god lønnsomhet som viktig faktor for fortsatt vekst og utvikling

4. Bodø Spektrum KF følger bystyrets vedtatte leiepris for barn/unges faste aktiviteter

- Dette gjelder for sammenlignbare anleggsenheter innenfor definert kjernetid
- Tildeling av timer til trening og konkurranser gjøres i henhold til bystyrets vedtatte retningslinjer.
- Tildelingen gjøres gjennom etablert samarbeidsform mellom Bodø kommune, Bodø Spektrum KF og Bodø idrettsråd

5. Bodø Spektrum KFs idrettsanlegg skal i hovedsak brukes til idrett og fysisk aktivitet

- Anleggene i Bodø Spektrum og Aspmyra Stadion er også kommunens hovedanlegg for toppidrett. Spesielt nevnes håndball, fotball og større arrangement innen flere idretter. Bodø Spektrum skal spesielt ta hensyn til toppidretten slik at færrest mulige treninger og konkurranser må utgå som følge av kommersielle arrangement/messer, etc. Reservearena for toppidretten vurderes fra gang til gang i samarbeid med Bodø kommune.
- Bodø Spektrum KF og Bodø kommune inngår særskilt avtale om bruk og årlig økonomisk tilskudd. Dette inkluderer også avtale om kommunens egen bruk for kommunale arrangement

6. Bodø Spektrum KF skal ved større utviklingsprosjekter (over 3 mill kr) innhente særskilt godkjenning (egen sak) i form av vedtak hos bystyret

- Ved oppstart av større utviklingsprosjekter skal det avholdes møte med kommunens administrasjon (fagmiljø) for å avklare grensesnitt, ansvar, roller og eventuell samarbeidsform.

7. Bodø Spektrum KF skal kontinuerlig videreutvikle fagkompetansen innenfor de ulike virksomhetsområdene

- Bodø Spektrum KF forventes å levere tjenester av høy kvalitet. Foretaket skal sikre et høyt faglig nivå gjennom rekruttering og videreutvikling av arbeidstakerne

8. Bodø Spektrum KF skal ovenfor Bodø kommune synliggjøre merverdien som skapes

- Merverdien i Bodø-samfunnet som skapes i Bodø Spektrum skal gjennom dokumentasjon synliggjøres ovenfor eier og andre.
- Økonomisk merverdi er en verdi som foretaket tilfører verdikjeden vi er en del av, eks leverandører innenfor besøksnæring, servicenæring og reiseliv.
- Merverdi av sosial art som møtested, integrering, folkehelse m.m. synliggjøres i årsmeldinger og andre rapporter

3.2.4 Eierstrategier for Bodø Havn KF

1. Bodø Havn skal sørge for sikkerhet og fremkommelighet i Bodø kommunes sjøområde, og drifte og utvikle havn på en effektiv og sikker måte.

- Bodø havn har ansvaret for å drifte og utvikle alle kai- og havneanlegg i hele kommunen
- Bodø havn skal ta i bruk digitalisering og automatisering for å levere effektive framtidsrettede tjenester.

2. Bodø Havn skal foreta nødvendige forvaltningsmessige investeringer i havneinfrastruktur, samt forretningsmessige investeringer innenfor havnerelatert næringsvirksomhet som skaper vekst for Bodøsamfunnet

- Bodø Havns investeringsbudsjett vedtas av bystyret og det skal skilles mellom forvaltningsmessige investeringer i infrastruktur og forretningsmessige investeringer i bygg og areal.
- Bodø Havn skal ha tett samhandling med kommunens administrasjon for å synliggjøre prioriteringer og innarbeide investeringer i kommunens økonomiplanarbeid.
- Enkeltinvesteringer over 10 millioner skal i tillegg godkjennes i form av vedtak hos bystyret.
- Ved oppstart av større utviklingsprosjekter skal det avholdes møte med kommunens administrasjon (fagmiljø) for å avklare grensesnitt, ansvar, roller og eventuell samarbeidsform.

3. Bodø Havn skal arbeide for å videreutvikle Bodø som multimodalt (bruk av to eller flere forskjellige transportmidler) knutepunkt

- Bodø Havn skal involveres og aktivt bidra i utviklingen av Bodø som et effektivt nasjonalt kommunikasjonsknutepunkt for flytrafikk, sjøtrafikk, jernbane og vegtrafikk med bærekraftig logistikk
- Bodø Havn skal aktivt jobbe med å gjøre Bodø til omlastningscenter for gods fra jernbane til båt

- 4. Bodø Havn skal ta en aktiv rolle i kommunens utviklingsprogram rundt nye smarte Bodø med ny flyplass**
  - Bodø havn skal bidra med havnefaglig kompetanse i utviklingen av nye smarte Bodø og arbeidet med ny flyplass samt øvrige større samfunnsutviklingsprogram i regi av Bodø kommune
- 5. Bodø Havn skal integrere samfunnsansvar i drift og utvikling av havnen, og kontinuerlig jobbe med miljøfremmende tiltak og aktiviteter**
  - Foretaket skal utøve samfunnsansvar bl.a. gjennom å iverksette tiltak som bidrar til at kommunen oppfyller målsettinger og forpliktelser innen klima- og miljøpolitikken
- 6. Bodø Havn skal kontinuerlig videreutvikle foretakets fagkompetanse innenfor de ulike virksomhetsområdene**
  - Bodø Havn forventes å levere tjenester av høy kvalitet. Foretaket skal sikre et høyt faglig nivå gjennom rekruttering og videreutvikling av arbeidstakerne
- 7. Bodø Havn skal kontinuerlig videreutvikle foretakets fagkompetanse innenfor de ulike virksomhetsområdene**
  - Foretaket forventes å levere tjenester av høy kvalitet. Foretaket skal av den grunn søke å opprettholde det faglige nivået gjennom å rekruttere faglært arbeidskraft og iverksette tiltak for å videreutvikle arbeidstakernes fagkompetanse

4 Årshjulsaktiviteter

Det utarbeides en møteplan for politisk aktivitet. På bakgrunn av dette utarbeides det et Årshjul for Bodø kommune og kommunale foretak” som viser de sentrale aktiviteter med frister som gjelder for samhandlingen mellom de kommunale foretakene og basisorganisasjonen. Årshjulet regulerer i særlig grad plan- og rapporteringsarbeidet og oversendes de kommunale foretakene så tidlig som mulig hvert år.

4.1 Budsjett og økonomiplan

Kommunestyrets årsbudsjettvedtak gir bindende økonomiske rammer for foretakets drift og investeringer. At rammene er bindende innebærer at de ikke kan overskrides uten at kommunestyret på forhånd har foretatt de nødvendige endringer i årsbudsjettet. Kommunestyret vedtar også finansieringen av investeringene og eventuelle lånopptak. *Alle låneopptak skjer i regi av Bodø kommune.* Etter bystyrets behandling av budsjett og økonomiplan skal styrene for foretakene utarbeide spesifisert budsjett for foretaket innenfor de rammer bystyret har vedtatt (særbudsjett jf §2 i Forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak). Styrets endelig spesifiserte budsjett skal sendes Fylkesmannen til orientering innen 1. mars i det året budsjettet gjelder for (jf §5 i forskriften), og skal oversendes eier innen samme frist.

Særbudsjettene skal settes opp i henhold til forskriftens krav til innhold og utforming. Forskriftens §3 angir krav til særbudsjettets innhold og deler for foretak som benytter kommunelovens regnskapsprinsipper, mens §6 angir krav til særbudsjettets utforming for foretak som følger regnskapsloven. De kommunale foretakenes budsjettarbeid innpasses i Bodø kommunes

framdriftsplan for årlig rullering av økonomiplanen. Tidsfrister for foretakenes budsjettarbeid framgår av Årshjul for kommunale foretak.

4.2 Budsjettrapportering

Den faste rapporteringen fra styret til eier skjer gjennom tertialrapportene og årsregnskap/årsberetning. Frister for rapporteringen fremgår av Årshjulet for kommunale foretak, og styret må fremme konkret forslag om endringer i de vedtatte drifts- og investeringsrammene dersom dette anses nødvendig.

Tertialrapporter

§4 i Forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak setter krav til budsjettrapportering og økonomistyring for daglig leder og styret. Foretakenes rapportering behandles av styret og oversendes kommunen til videre saksbehandling. Kommunen utarbeider saksframlegg til rapporten med rådmannens påtegning og oversender det til bystyretsbehandling. Frister for foretaket framgår av Årshjul for kommunale foretak. Styret må videre rapportere umiddelbart dersom det framkommer større avvik i forhold til eiers forutsetninger og målsettinger. Tiltak for å oppfylle eiers krav skal synliggjøres.

4.3 Årsregnskap og årsberetning

Foretaket har plikt til å utarbeide særregnskap og årsberetning i tråd med nærmere bestemmelser gitt i kapittel 3 i Forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak. Bestemmelsene angir blant annet konkrete krav til særregnskapets innhold og noteopplysninger. Frister for årsregnskap og årsberetning er regulert i forskriftens §16, og innpasses i Årshjul for kommunale foretak.

4.4 Styringsbrev

Eier skal utarbeide og oversende et styringsbrev til hvert av foretakene for kommende år. Styringsbrevet skal omfatte årsspesifikke forhold som:

- årshjul for kommunale foretak
- budsjettrammer og– forutsetninger
- rapportering
- arbeidsgiverpolitikk
- omdømme og profilering
- dialog med eier

4.5 Eiermøter

Kommuneloven fastsetter at det kun er bystyret som kan fatte vedtak som reduserer foretakenes myndighet eller instruerer dem. For å lette styringsdialogen avholdes to årlige eiermøter mellom ordfører, rådmann og styreleder og daglig leder av foretaket. Eiermøtene er ikke hjemlet i kommuneloven, og i den grad møtene medfører instruksjon av foretakene må dette vedtas i bystyret i etterkant av eiermøtet.

Eiermøtene vil være en arena for dialog og benyttes til:

- implementering av den foretaksspesifikke eierstrategien
- arena for avklaring av målforståelse og forutsetninger for å nå målene
- informasjon

Styreleder og daglig leder for det enkelte selskap inviteres til møtet og skal presentere resultat og regnskap for foregående år, angi utfordringer og rammebetingelser for virksomheten videre og svare på spørsmål.

4.6 Rapportering til offentlige myndigheter

For å få sammenlignbare nøkkeltall kommuner imellom uavhengig av organisering/selskapsdannelse, er det viktig at det rapporteres på konsernnivå. Både basisorganisasjonen og kommunale foretak skal derfor rapportere økonomi- og tjenestedata gjennom KOSTRA-rapportering.

Foretak som ikke driver næringsvirksomhet rapporterer til staten etter forskrift 15. desember 2000 nr. 1425 om rapportering fra kommuner og fylkeskommuner. Frister for rapportering framgår av Årshjul for kommunale foretak.

4.7 Godtgjørelse

Godtgjørelse til styret for de kommunale foretakene fastsettes av bystyret (godtgjøringsnemd). I henhold til pkt 9 i «Prinsipper for eierstyring» skal godtgjørelse skal framstå som rimelig ut fra ansvar, kompetanse, arbeidsbyrde og virksomhetens kompleksitet.

4.8 Ny felles arbeidsgiverpolitikk

KS har definert arbeidsgiverpolitikk som de handlinger, holdninger og verdier som arbeidsgiver står for og praktiserer overfor medarbeiderne hver dag. Arbeidsgiverpolitikken synliggjør arbeidsgivers konkrete evne til å frigjøre den menneskelige energien i organisasjonen.

Bystyret har vedtatt et personal og arbeidsreglement som gjelder for alle ansatte i Bodø kommune. Reglementet kan forstås som en del av kommunens arbeidsgiverpolitikk.

Revisjon av kommunens arbeidsgiverpolitikk pågår. Basisorganisasjonen og de kommunale foretakene skal i fellesskap utvikle verktøy og legge til rette for implementering av kommunens vedtatte arbeidsgiverpolitiske strategi. *Ny arbeidsgiverpolitikk skal sikre en konsernstrategi og en bred forståelse av at Bodø kommune er en arbeidsgiver som også inkluderer foretakene.* Arbeidsgiverpolitikken skal utvikle og sikre at ledere og ansatte settes i stand til å realisere kommunens og foretakenes mål.

4.9 Lønnspolitikk

Bodø kommune skal ha en felles lønnspolitisk plan. Denne skal også følges av foretakene slik at vi unngår utilsiktede lønnsforskjeller mellom basisorganisasjonen og foretakene. I forkant av lønnsoppgjør skal foretakene informeres og tas med på forberedende møter.

4.10 Hovedavtalen (HA) og Hovedtariffavtalen (HTA)

Alle kommunale foretak er bundet av den til enhver gjeldende Hovedavtale og Hovedtariffavtale. Styret i foretaket er delegert myndighet til å fastsette lønn og gjennomføre forhandlinger iht HA del A § 4-7.

Arbeidstakerorganisasjonenes hovedtillitsvalgte representerer alle sine medlemmer i kommunale foretak og i basisorganisasjonen.

4.11 Lovbestemte utvalg og funksjoner

Partssammensatt utvalg

Reguleres etter Hovedavtalens § 5.

Arbeidsmiljøutvalg (AMU)

Arbeidsmiljøloven (AML) § 7-1 pålegger arbeidsgiver å opprette et AMU. De kommunale foretakene skal være representert i sentralt AMU. Det velges én representant blant de kommunale foretakene. Det skal etableres et eget underutvalg av AMU i det enkelte kommunale foretaket iht AML § 7-1 pkt 2. Lokalt AMU skal ivareta pålagte oppgaver iht AML § 7-2.

Hovedverneombud

I alle virksomheter skal det velges verneombud jf AML § 6-1. I det enkelte foretaket skal det således velges et eget verneombud/hovedverneombud. I virksomheter med mer enn ett verneombud skal det være minst ett hovedverneombud jf § 6-1 pkt3. I Bodø kommune er det valgt to hovedverneombud. Hovedverneombudet har ansvar for å samordne verneombudenes virksomhet.

Det bør etableres samarbeidsfora for hovedverneombudene i kommune og foretakene. Fokus på blant annet opplæring, kompetanse og felles forståelse av rammeverket som verneombudene jobber under.

Lovpålagte bedriftshelsetjenester (BHT-tjeneste)

Kjøp av lovpålagte BHT-tjenester i henhold til AML § 3-3 skal som hovedregel samordnes. Det inngås en felles innkjøpsavtale som ivaretar de til enhver tid lovpålagte grupper. Avtalen åpner for at foretakene kan tiltre kommunens avtale på like vilkår. Over tid skal basisorganisasjonen og foretakene ha samme leverandør av BHT-tjeneste.

Pensjon

Alle ansatte i foretakene er medlemmer av Bodø kommunale pensjonskasse.

Forsikring

De til enhver gjeldende avtaler knyttet til personforsikringer i Bodø kommune gjelder også for alle ansatte i de kommunale foretakene.

5 Omdømme og profilering

Kommunale foretak utøver kommunal tjenesteproduksjon og forvaltning. Foretakene blir assosiert med Bodø kommune og er like viktige som resten av organisasjonen når det gjelder å bygge kommunens omdømme. Foretakene skal derfor i sin markedsføring og profilering synliggjøre at de er en del av Bodø kommune.

Bodø kommune har et eget grafisk profilprogram. Dette omfatter byvåpen, logoer, skrifttyper, fonter, ulike profilelementer, fargefamilie, brosjyrer, trykksaker, brevark, mal for pressemeldinger, konvolutter, visittkort, ID-kort, lysark og annonseprofil. (Profilprogrammet skal utvikles til også å omfatte skiltpolicy og nettløsninger.)

Dette profilprogrammet skal ligge som en ramme også for foretakenes arbeid med profilering og markedsføring. Foretakene kan likevel i samråd med rådmannen gjøre tilpasninger som gir det enkelte foretak særegenhet og gjenkjennelighet. Det er også mulig, med veiledning fra basisorganisasjonen, å utvikle en egen logo for KF'et. Det må gjøres nærmere avtale om bruk og plassering av slike logoer.

Foretakene skal som hovedregel ha egne hjemmesider. Foretakenes hjemmesider skal ha lett synlig og tilgjengelig link til kommunens hjemmeside. Tilsvarende kobling skal være fra kommunens hjemmeside og til ulike foretaks hjemmesider. Det enkelte KF sin hjemmeside skal synliggjøre at dette er en del av Bodø kommune. For foretak som i lengre tid har hatt en egen grafisk profil og en egen profil på nett, vil det vises lempelighet i forhold til kravet om tilpasning. Dette kan være av økonomiske hensyn eller hvis en profil/merkevare er særskilt godt etablert i markedet. Hovedregelen er imidlertid at Bodø kommune er ett konsern, med en profil som er gjenkjennelig.

6 Administrative støttefunksjoner/fellestjenester

Kommunale foretak er en del av Bodø kommune som organisasjon og juridisk enhet. Bystyret forutsetter at foretakene som en hovedregel benytter kommunens styringssystemer og fellesfunksjoner innenfor økonomi/regnskap, innkjøp, ikt, personal m.v.

6.1 Regnskap og lønn

De kommunale foretakene er selv ansvarlig for sine regnskaper, jfr. punkt 3.3. Bodø kommune skal levere lønn- og regnskapstjenester til foretakene. Tjenestene vil i hovedsak bestå av systemtilgang, lønnskjøring, bilagsbehandling, fakturabehandling, avstemming, rådgivning og årsoppgjør. Foretakene skal følge kravene til lover og forskrifter samt god regnskapsskikk. De kommunale foretakene er pliktige til å følge rutiner og retningslinjer som Bodø kommune til enhver tid fastsetter innen regnskapsområdet.

6.2 IKT

Bodø kommune kjøper IKT-driftstjenester av eksterne leverandører. I dag inngår Stormen og eiendomsforetaket i den kommunale plattform. Målsettingen er at alle foretak skal benytte kommunens driftsplattform. Et slikt valg vil forenkle samhandling mellom foretak og basisorganisasjon, og også være en økonomisk gunstig løsning. Foretaket skal konsultere kommunens IKT-kontor og kommunens innkjøpskontor før anskaffelse finner sted.

6.3 Innkjøp

Foretakene er underlagt lov om offentlige anskaffelser med forskrift. Kommunale foretak er selv ansvarlig for sine anskaffelser og at disse er utført iht. gjeldende lover og forskrifter.

Kommunale foretak skal følge maler rutiner, og retningslinjer for anskaffelser som gjelder for basisorganisasjonen (Ajour innkjøp). Foretakene stiller sine innkjøpsvolumer til disposisjon dersom basisorganisasjonen finner det hensiktsmessig å benytte foretakets innkjøpsvolum. Dette for at kommunen som helhet/konsern skal være i stand til å etablere markedsmakt og utnytte konsernsynergier i anskaffelsene. Dersom foretaket binder opp sine innkjøpsvolumer i egne avtaler, gjøres dette i dialog med basisorganisasjonen.

6.4 Dokumenthåndtering

Kommunale foretak i Bodø kommune er underlagt arkivlovens bestemmelser om offentlige arkiv, og rådmannen har etter forskrift til arkivloven et overordnet ansvar for arkivarbeidet i Bodø kommune. Kommunale foretak skal følge de veiledninger og bestemmelser som også gjelder for kommunens virksomheter når det gjelder arkiv- og dokumentbehandling, samt posthåndtering.

Foretakene skal benytte seg av kommunens felles sak- og arkivsystem til ordinær postregistrering og saksbehandling. Harmonisering over tid. Kommunens sak- og arkivsystem er godkjent av Riksarkivaren etter Noark-standarden ihht bestemmelsene i arkivforskriften. Foretakene registreres med egne postadresser og besøksadresser. Foretakene må selv sørge for posthåndtering og arkivering. Kommunen kan etter avtale ivareta posthåndtering og arkivering på vegne av foretaket.

6.5 Telefoni

Kommunens IKT-kontor skal levere og drifte telefonitjenester for de kommunale foretakene. De kommunale foretakene skal som hovedregel registreres med eget telefonnummer. Det skal legges til rette for at kommunens sentralbord kan viderestille samtaler direkte til KFene.

6.6 Personaltjenester

De kommunale foretakene er selv ansvarlig for utøvelse av personaltjenestene i henhold til gjeldende lovgivning, Hovedavtale, Hovedtariffavtale og overordnet arbeidsgiverpolitikk. Rådmannen skal gi råd og veiledning samt utarbeide og ajourholde overordnede retningslinjer og rutiner. De kommunale foretakene skal som hovedregel kjøpe tjenester fra basisorganisasjonen.

7 Forholdet til kommunens øvrige administrasjon

7.1 Kontaktperson for foretakene

Rådmannen utpeker kontaktpersoner for de kommunale foretakene i Bodø kommune. Kontaktpersonen skal ivareta behov for løpende kontakt mellom foretakets ledelse og eier. Foretakene skal oversende saksliste, saker og protokoll fra styremøtene til rådmannen. Dette følger av kommunelovens § 72 hvor rådmannen gis mulighet til å komme med uttalelse til styresaker samt å utsette iverksettelsen av saker i påvente av bystyrebehandling.

7.2 Ledermøter

Daglige ledere av kommunale foretak skal inviteres til rådmannens samlinger med kommunens virksomhetsledere.

7.3 Tjenestekjøp fra basisorganisasjon

For de tjenester som de kommunale foretakene kjøper av kommunens basisorganisasjon, skal det i basisorganisasjonen oppnevnes kontaktpersoner på fagområdet som har til oppgave å bistå foretakene ved spørsmål o.a. om tjenestene.